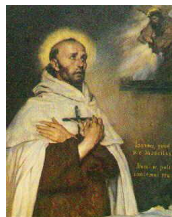

Jan de Yepes był trzecim z kolei dzieckiem Gonzaleza de Yepes i Katarzyny Alvarez. Przyszedł na świat w 1542 roku w Fontiveros, w pobliżu miasta Avila (Hiszpania). Warunki w domu były bardzo ciężkie, gdyż rodzina wyrzekła się Gonzaleza za to, że śmiał jako szlachcic wziąć za żonę dziewczynę z ludu. Jeszcze cięższe warunki nastały, kiedy zmarł ojciec. Jan miał wówczas dwa i pół roku. Matka przeniosła się z dziećmi do Arevalo (1548), a potem do Medina del Campo (1551). Jan został oddany do przytułku.

Potem pracował w szpitalu, by następnie próbować różnych zawodów u różnych majstrów: w tkactwie, krawiectwie, snycerstwie, jako malarz, jako zakrystian, wreszcie jako pielęgniarz w Medinie. Za uciulane pieniądze wstąpił do kolegium jezuickiego w Medinie (1559-1563). W roku 1563 wstąpił do karmelitów w Medinie i wtedy obrał sobie imię Jan od św. Macieja. W zakonie napotkał Święty na znaczne rozluźnienie. Dlatego gdy składał śluby, czynił to z myślą o profesji według dawnej obserwancji. Miał wtedy lat 21. Po ukończeniu studiów filozoficznych i teologicznych w Salamance w 25 roku życia otrzymał święcenia kapłańskie (1567).

W tym samym roku Święty spotkał się ze św. Teresą z Avila, która już podjęła się dzieła reformy zakonu karmelitanek. Te dwie dusze bratnie zrozumiały się i postanowiły wyteńczyć wszystkie siły dla reformy obu rodzin karmelitańskich. W następnym roku (1568) św. Teresa namówiła pewnego szlachcica, żeby ofiarował dom na założenie pierwszego domu reformy w Duruelo. Tam św. Jan przeniósł się z dwoma przyjaciółmi, których pozyskał dla reformy. Tegoż roku 28

listopada złożyli ślub zachowania pierwotnej reguły. Jan przybrał sobie wówczas imię Jana od Krzyża. Postanowił pozostać wierny reformie, choćby "miał to przypłacić życiem". Wkrótce okazało się, że będzie miał okazję dać dowód tej wierności. W latach 1569-1571 został wybrany na mistrza nowicjatu. W roku 1570 musiał wszakże klasztor przenieść do Pastrany. W roku 1571 został rektorem pierwszego klasztoru karmelitów w Alcala, który przyjął reformę. Równocześnie pełnił obowiązki spowiednika karmelitanek zreformowanych w Avila (1572-1577).

W postępowaniu św. Jana przełożeni dopatrzili się niesubordynacji. Obawiali się rozkładu zakonu. Posypały się napomnienia i nakazy. Gdy święty okazywał się na nie głuchy, został aresztowany w Avila w nocy z dnia 2 na 3 grudnia 1577 roku i siłą zabrany do Toledo. Wtrącony do więzienia klasztornego był nie tylko pozbawiony wolności, ale skazany na głód i częstą chłostę. Święty się wszakże nie załamał. Jak sam pisał, w "puszczy wieloryba" przebył 9 miesięcy. Pan Bóg w tych miesiącach udręki zalewał go potokami pociech mistycznych. "Noce ciemne" długiego więzienia wykorzystał dla doświadczenia nie mniej bolesnego stanu, kiedy Pan Bóg pozornie opuszcza swoich wybranych, by ich zupełnie oczyścić i ogołocić z niepożądanых pragnień uczuć i przywiązań.

15 sierpnia 1578 roku udało mu się uciec z zakonnego więzienia w Toledo po długich i żmudnych do tego przygotowaniach. Bracia przyjęli go z wielką radością. 9 października tego roku wziął udział w kapitule, na której został wybrany przełożonym konwentu kalwarii w Jaen, w Andaluzji. W roku następnym (1579) otworzył nowy dom reformy, w Baeza, gdzie pozostał jako przełożony do roku 1582. W roku 1581 z domów zreformowanych karmelitów utworzona została osobna prowincja. Zezwolił na to papież Grzegorz XIII specjalnym breve z 22 lipca 1580 roku.

Cierpienia św. Jana podjęte dla reformy zaczęły owocować. Gorliwi zakonnicy widzieli w nim męczennika sprawy i zaczęli przekonywać się do reformy. Mnożyły się także nowe fundacje dzięki hojności panów duchownych i świeckich. W roku 1582 Jan został mianowany przełożonym domu w Granadzie, a w roku 1585 kapituła wybrała go wikariuszem prowincji

Andaluzja. W dwa lata potem zrzekł się Święty tego urzędu i został ponownie mianowany przełożonym konwentu w Granadzie (1578).

Kiedy liczba zreformowanych klasztorów zaczęła się pomnażać i powstawały nowe prowincje, papież Sykstus V zezwolił na wybór osobnego wikariusza generalnego dla prowincji zreformowanych, ale generał miał być jeszcze wspólny dla obu rodzin karmelu. Papież bowiem miał nadzieję, że niebawem cały zakon przyjmie reformę. W roku 1588 odbyła się pierwsza kapituła generalna prowincji zreformowanych.

Jak za czasów św. Franciszka Serafickiego pojawiła się tendencja złagodzenia jego reguły, tak i tym razem stronnictwo złagodzonej reguły wzięło górę. Św. Jan został usunięty ze wszystkich urzędów i jako zwykły zakonnik zakończył niebawem życie w klasztorze w Ubedzie 14 grudnia 1591 roku w wieku zaledwie 49 lat. Umierał zupełnie osamotniony, bowiem św. Teresa z Avila dawno już nie żyła - przeszła wcześniej do nieba, 4 października 1582 roku.

Najbardziej wszakże sławny stał się św. Jan od Krzyża dzięki swoim pismom. Było ich znacznie więcej, ale spalono je zaraz po śmierci w obawie, by się nie dostały do rąk wrogów zakonu jako materiał przeciwko złagodzonej regule. Pozostały 22 dzieła, które dla mistyki chrześcijańskiej mają wprost bezcenną wartość. Dwa wśród nich są najważniejsze: Noc ciemna i Pieśń duchowa. Są one perłą w światowej literaturze mistyki. Oba dzieła początek swój wywodzą z więzienia w Toledo. One też zyskały Świętemu tytuł doktora Kościoła mistycznego. Dzisiaj są przełożone na wszystkie znane języki świata: należą do klasyki dzieł mistycznych. Nie mniejszym powodzeniem cieszą się dotąd: Droga na Karmel i Żywy płomień. Nikt przed nim nie poddał stanów mistyki tak subtelnej analizie jak św. Jan od Krzyża. Św. Teresa z Avila zostawiła wprawdzie także poważne dzieła z zakresu mistyki chrześcijańskiej, ale podeszła ona do problemu raczej od strony praktycznej, gdy św. Jan - od założeń teologicznych. Miał także wybitne zdolności plastyczne. Umiał rysunkiem, poglądowo, wizualnie przedstawić nawet bardzo skomplikowane drogi mistyki. Chyba to jedyny wypadek w dziejach mistyki katolickiej.

Jego relikwie znajdują się w kościele karmelitów w Segovii. Beatyfikowany w 1591 r., kanonizowany w 1726. Pius XI ogłosił go doktorem Kościoła (1926). Jest patronem karmelitów bosych.

W ikonografii św. Jan od Krzyża przedstawiany jest w habicie karmelitańskim. Jego atrybutami są: otwarta księga, krucyfiks, lilia, orzeł u jego stóp.

